

Alleluja...

(Novella.)

Öreg hárs, kivénült, hűséges őrző, kapu előtt ácsorgó vénhedt háziszolga ácsorgott az ablak előtt. Árnyéka lassan az ablakokig nőtt, rügyverő ágai közt sokszinű, utolsó napsugarak selymét lengette a szél. A fakult, sárga ház kapuján kolompos csengő szólt, odvából fényes cipőjü, ünneplő ruhás, ünnepi arcu urak, asszonyságok léptek az utcára, nyomukban hangos, hancurozó lányok, gyermekek. Ruhájuk meglíbbent a hárs oldalán, gyermekkezök körülfutotta cse-repes kérégtét. Mentek. A szélesre kopott macskakövek fehér szőnyegén.

Az öreg hárs árnyéka az ablakokig nőtt, sokszinű tavaszi napfény beküldte árnyékát a diák asztalára. Könyve előtt ült, öreg, fejét ökölre támasztó diák, és tanult. Fegyvert meghordozott, esztendőket, álmokat morzsolt kezével morzsoltatta a könyvlapokat. Végtelen, fekete betűsorok masiroztak tompa, messzire döngő, földalatti döngéssel. Karikás, vérrelfutott szemei lázas sietéssel rohantak a betűk előtt.

... A nyitott ablakon zsolozsmás, áradó énekhang gördült be a bebarnult szobába. Meghajtott fejü, mendegélő emberek ájtatos éneke. A diák mintha álomból ébredt volna.

Felemelte fejét.

— Alleluja... Alleluja... Zengett az ének, zugtak a harangok. A diák az ablaknál állott.

A Szent György-tér szürke kőköcsáin ünnepi körmenet sokasodott. Tarka templomi zászlók usztak a zsolozsmás sokaság feje fölött. Fehér baldachin alatt, sugárzó arany foglalatban az Ur Testét hordozták fehérbe, fénybe öltözött papok.

Liliomruhás apró leánysereg elefántcsont gertyák karcsu, lobogó lángját vitte. Ünnepi készüldésből, napimunkából érkező, mendegélő emberek fehér-fekete sora hömpölygött, megsimult arcu, megzendült mellü emberfalka. — Alleluja... Alleluja... Zengett az ünnepi dal.

Zugtak a harangok. A halványkék tömjéniüst az ablakig ért.

Az emberek mentek, mendegéltek az ablak előtt, a diák állott, mozdulatlanul.

... Csend volt.

A diák mehezen mozdult. A szoba, a butorok, a csend döbbenetén figyelték az arcát.

— Az Idegen most még idegenebb — mondta csodálkozva a csend. A polituos butorok ellenségesen nyújtogatták felé hegyes sarukaikat.

Merev, dobbanó lépések asztalához vitték a diákot. Keze fehérő, messziről jött levélre tévedt. Reggel érkezett, hazulról jött, sokszor olvasott levélre. Szeme elé tartotta. Olvasta. A szobában nagy, sötét szárnyu árnyak sűrűsödtek estére. A diák arcán végig csordult a könny.

... „miattunk ne aggódj édes fiam. Minket ne félts. Az Isten velünk van, az Isten megsegít. Anyád is jól van már, az orvos biztat, tavaszra talpon lesz. A láza is mulik. Csak mindig téged emleget, édes fiam, téged szeretne látni. Meg fog gyógyulni, ha egyszer megjösz... Édes fiam, öcséd is tanul, szorgalmas, csak a román nyelvből bukott el a múlt félévben. Anna pedig minden vasárnap délután eljő. Megmutatjuk a leveledet, ha írsz. Megmutatja a leveleidet. — Édes fiam, az mégis igaz, — soká már nem tartjuk. Soká nem bírjuk...”

A levél kihullott a kezéből. Az asztalra görnyedt. Homloká az asztal deszkájára koppant. Ugy maradt.

Zengő, husvéti, tavaszi napsugár burjánzott dus, virágos utcákon. Valkító fényesség vontá be a házak falát, csengő, csilingelő üvegharang rebbent tavaszi szélben, feslő tavaszi fák szőke ága-bogán.

A park ölen zöld, pézsmaillatu fű bokrosodott, a Tisza mély, feneketlen ágyán aranyló, bugó tavaszi hullámok duzzadtak, mint izmos, fiatal férfikar. A fel-forrt levegőben piros száju leánykacagás elpendült nyila süvített szerte. A diák ment.

Bugó, istentisztelő harang hívta, mint örök „memento“ ténedplő, alázatos nászra a tarkaruhás lelkeket, tavaszi sziveket. A diák ment. Térdepelt. Templom után hazakisérte a szőke, Szegedi Annát. És elfogadta a meghívást husvéti ebédre.

Dagadt, borfelfhős ebéd volt. Csirkeleves, pulykapecsenye, töltött káposzta, turóscsusza omlott a tányérjára. A háziasszony kifogyhatatlan volt a kínálásban. — Igyál öcsém, Bort a zsirosra — biztatta a gazda.

A diák tömte az ételt. Nyelte a bort. Bólkokat mondott a szőke, Szegedi Annának. Mosolygott.

*

Ebéd után az öregek szunnyadtak. A diák Annával sétálni ment. Az ujszegedi hidon mentek, napsugárban, szélfúvásban. Kettesben.

A napfény izzott, mint az olvadt arany. Tavaszi színváltozás, vedlés, öltözködés napja volt. Tarka, ritkító selymek csillogtak a nők domborult testén, lengő ruhájukat tavaszi szél csavarta a lábuk köré.

Vérpiros ajkuk belecsejűlt a kacagásukba. Mélyen kék szemük szétáradt végtelen, ragyogó ég tiükörén.

A diák, öregdiák, fiatal volt még, ellopott fiatal-ságu, harcteret járt, vagonlakó, kezdő. A tavaszi ár a szájáig ért, a tavaszi szél a szívéig járt.

Mint nyári éjszakán megnyíló ajtó, kiröppent, forró muzsikaszó lobbantak szemébe asszonyi bokkák. Örök táncu, drága selymü pirinyó lábak. Fius növésü, feszülő selyemből kifehérlő nők körül táncolták, mellének tódultak. Vitték. A diák ment aranypázsitos, ujszegedi fák alatt, arca piroslott, ajka kiszáradt, karja megnyult...

*

A kávéház hosszú sarokasztalánál lármás diák-társaság verődött mulatásra. A cigány melléjük kuporodott. A diák dirigált, a nótá szólt:

„Szegény székely nép
Akár hova lép,
Akár merre jár,
Az itala könny,
A kenyere sár.”

A cigány cifrázta. Meggyült, megeredt kedv rugdalódzott, a pincérek glédába álltak. Bokros, vérpiros rózsa ázott a márványra loccsant borban, tarka-fejü üvegek sorakoztak a sarokban. Poharak, szavak vidám ivben perdültek, csengtek.

A diák mulatott. Kivilágos kivirradtig. „Szegényig”.

Zengő, husvéti, tavaszi napsugár burjánzott dus, virágos utcákon. Valkító fényesség vontá be a házak falát, csengő, csilingelő üvegharang ébresztette álmából az asztalon görnyedt diákot.

Lassan felemelte a fejét, zsebkendőjével letörülte

a szája szélét. Keserű ize volt. Fekete folt maradt a kendőn.

Az asztalon gyűrötten hevert a tegnapi levél. A diák nézte, maga elé nézett sokáig. Arca megkeményedett, megsimult, Pirosodott.

Nyugodt, erős lépésekkel az ablakhoz lépett. Nehány percig a reggeli, tavaszi fényességbe bámult. Mosolygott. Aztán egyetlen mozdulattal egymásra hajtotta az ablakdeszkákat. Megcsattantotta a zárt.

A besötétített szobában gyertyát keresett elő a

szekrényből. Két égő gyertyát helyezett az asztalára, mint ravatalra szokás. A gyertyák fénye fehér könyv-lapokra terült. A diák a könyvve elé ült.

Künn zugtak a harangok. Husvét első napja volt, pihenés, öröm, ünnep. Tavaszi napsütés.

A diák tanult, s a végtelen, fekete betűsorok mar-siroztak tompa, messzire döngő, földalatti döngéssel. És néha fölcsendült a diák fülében messziről, álomból:

— Allaluja . . . Alleluja . . .

Fetter Gyula.

A hadak megindulnak.*)

— Költői színjáték egy felvonásban. —

Írta: Kelemen Andor.

JÁTSZÁK:

Szent Péter	Egy székely
A magyar korona angyala	Egy délvideki magyar
Petőfi	Egy komáromi magyar

Szin: A meny pitvara. Jobbról-balról egy egy oldalfolyosó nyílik a háttérrel párhuzamosan, úgy, hogy az ives bolthajtások jól láthatók. Hátról, szemben a néző-térrel ugyanolyan boltíves mélyedésben a pitvar ajtaja, kemény tölgyfából. Az oldalfolyosók mellett mélyedésekben kőpadok, kőasztalok, némelyikén hatalmas kőolaj-tartó; középen hasonló kőasztal, széles nyolcágú templomi kandeláberrel. Általában a színek egy középkori kolostor benyomását kell keltenie. Félhomály van, csak a kandeláber gyertyái lobognak s hébe hóba világot vetnek a folyosók torkolatába.

Első jelenet.

(Szent Péter, Petőfi Sándor. A magyar korona angyala.)
(Egyidejűleg a függöny felgördültével dörömbölés kezdődik kint, a tölgyfaajtón. A dörömbölés kis idő-közönként meg-meg ismétlődik, mind erősebben és mind kellemetlenebbül, végül éktelenül fokozódik.)

Péter: (a zajra a baloldali folyosóban megjelenik. Szép, tipikus, ősz magyar embert ábrázol, fekete magyar ruhában, rámás csizmában s magyar haj és bajusz viselettel.)

Ki zörög ott künn úgy, — hejnye!

Petőfi: (behallatszik kiabálása):

Péter bátyám engedjen be.

Péter: (megismeri a hangot, óriási kulcsot húz elő és megnyikorogtatja a zárban, mialatt kissé rekedten újra kikiált, hogy megbizonyosodjék:

Te vagy Sándor?

(Hangos nyikorgás után felpattan az ajtó s belép rajta Petőfi. Ujra becsukja az ajtót, kissé lecsillapulva ugyan, de még mindég a kellemetlen dörömbölésre visszaemlékezése alatt):

Majd mit hittem! . . .

Petőfi: (viseltes barna felleghajtóban, gyűrött csizmában, nyakravalót nem tűrő gallérjával, igen csapzott kinézéssel, a vándor, peregrinus Petőfit ábrázolja. Boszszusan a kiállott kellemetlenségért):

Más ki lenne . . .!

(Észreveszi, hogy szokatlan hangot használt, hirtelen szerénységet ölt s köszön):

Adjon Isten!

Péter: (végig néz Petőfin és elkedvetleníti a csapzott megjelenés, látnivaló arcáról, hogy nem így engedte ütnak. Lassan, dorgálva, különös nyomatékkal):

Hogyan hoz a fergeteg meg?

Magyar korona angyala: (a hangos szóváltásra megjelenik a jobboldali folyosó torkolatában. Jelmezén arannyal himezve a magyar szent korona. Csendre inti a küntlevőket):

Csendesen . . . benn lepihentek

A nagy kuruc alszik istán . . .

(Megismeri Petőfit. Látható nagy örömmel, végtelen szeretettel hozzáfut, lábujhegyen):

Jaj! Maga az Sándor bátyám?

(elkomorulva)

Merre járt?

Petőfi: (lerázva lucskos felleghajtóját, meglóbálja a kezét heves, szeles mozdulattal):

Hát hugom, lelke . . .

Én bizony . . . a fürtelemben!

(Növekvő keserűséggel, eifeledkezve magáról):

A piszokban!

Péter: szavába vág, dorgálva, feddve):

Nem megmondtam,

Hogy maradj fönn, légy nyugodtan!

(Erősen a szemébe néz, mintha a lelkébe akarna látni, kis idő múlva, mint aki már tisztában van a másik minden gondolatával):

Otthon voltál, Sándor!

(Szomorúan)

No, hát

(célozva az ellenforradalomra):

Kigyújtottad azt a csóvát?!

Petőfi: (hevesen, nagyon keserűen):

Nem! Ne higgye, Péter bátyám!

Szenny, gyalázat úgyismár rám,

Hogy nevem a föld salakján

Tolvaj, gyilkos, szájra kapja

Hogy én róla m ordibálnak

Rágalom: mit! A világnak

Hogy ki voltam! Ismerjen hát!

Dalaimat meggyalázzák!

Péter: (fedve, intelemmel):

Sándor! Sándor!

Petőfi: (inkább magának beszél):

Jól van, jól van,

Mért is írtam, mért daloltam

Meg, e földet, a világot?

*) A „Honszeretet” hazafias színmű pályázatán dícséretet nyert legjobb pályamunka.

Mért hulltam el, Segesvárott!?